

Pravěká chrastítka v archeologické sbírce Severočeského muzea v Liberci

11. 08. 2022 10:13

Exponátem měsíce v Severočeském muzeu v Liberci jsou pravěká chrastítka neboli štěrchátka. Nalezli je archeologové v roce 2005 na pohřebišti z pozdní doby bronzové „Na Cecilce“, které se nachází v Příšovicích. Jedná se o největší naleziště štěrchátek v Libereckém kraji.

„Pro návštěvníky bude možná překvapivé, jak dlouhověká je hračka, jakou je chrastítko. I když archeologové nemají jistotu, že předmět neměl ještě jiné využití, určitě bude zajímavé si v muzeu prohlédnout předmět, který se svým věkem blíží 3 tisícům let,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Na pohřebišti „Na Cecilce“ se štěrchátek našlo několik. Přikládali se do žárových hrobů ke keramickým urnám, které obsahovali spálené kosti nebožtíků. Na tomto pohřebišti chrastítka známe například z hrobů číslo 7 či 11. Nejlépe známé a zachovalé je pak štěrchátko z hrobu označeného archeology číslem 13. Hračka je hruškovitého tvaru s pečetítkovým zakončením a vyrobena je z hlíny, která obsahuje drobná zrnka křemene a slídy. Vysoká je 63 mm a maximální průměr baňky je 51,5 mm.

Chrastítko bylo zcela neporušené a na povrchu zdobené soustavou jemných rytých rýžek, které při správném úhlu dopadu světla vytvářejí pás na sebe navazujících trojúhelníků. „Tento pás je ukončen svrchu a zespoda čtveřicí a trojicí soustředných mělkých rytých kružnic. Také pečetítkový konec držátka je zdoben jemně rytou šrafurou. Uvnitř chrastí drobné hliněné kuličky, které kdysi mohly upoutat pozornost dítěte, a i nyní posluchače zprostředkovaně zanele o tři tisíce let zpátky do minulosti. Protože se stejná chrastítka objevila i v hrobech dospělých, začalo se uvažovat i o tom, že byla používána k „šamanským“ obřadům“ dodal Petr Brestovanský, vedoucí archeologického oddělení Severočeského muzea.